

Д. Болагов

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
МИНИСТЕРСТВО НА ТРУДА И СОЦИАЛНАТА ПОЛИТИКА
СЕРТИФИЦИРАНА СИСТЕМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА КАЧЕСТВОТО ISO 9001:2008

1051 СОФИЯ, УЛ. "ТРИАДИЦА" № 2, ТЕЛ: 8119 443, ФАКС: 988 44 05, WWW.MLSP.GOVERNMENT.BG

Изх. №: 92-884

12. 10. 2018

ДО

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
ОМБУДСМАН
Вх. № 0404-09/14.10.18

Г-ЖА МАЯ МАНОЛОВА
ОМБУДСМАН НА
РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

На Ваш № 0404-09/14.09.2018 г.

ОТНОСНО: Доклад на Националния превантивен механизъм относно здравната грижа за пълнолетни лица с психични заболявания и отправени препоръки към Министерство на труда и социалната политика

УВАЖАЕМА ГОСПОЖО МАНОЛОВА,

С Решение № 28 на Министерския съвет от 19.01.2018 г. беше приет План за действие за периода 2018-2021 г. за изпълнение на Националната стратегия за дългосрочна грижа (Плана). С него се реализира първия етап от изпълнението на процеса на деинституционализация на грижата за възрастните хора и хората с увреждания, който съгласно Стратегията следва да бъде завършен до 2034 г. Планът адресира различни предизвикателства в сектора на социалните услуги, като най-сериозен фокус е поставен върху спешното осигуряване на качествена подкрепа за живот в общността на лицата с психични разстройства и умствена изостаналост, настанени в специализирани институции, чрез създаването и предоставянето на социални и интегрирани здравно-социални услуги в общността. В Плана е акцентирано върху необходимостта от ускоряване на процеса по разкриване на подходящи услуги в общността за психосоциална рехабилитация на лицата с психични разстройства, които да обхващат широк спектър потребности както по отношение на липсата на условия и място за живеене (резидентни услуги), така и по отношение на възможност за подкрепа в тяхната непосредствена среда. С оглед на това, в Плана е предвиден широк набор от мерки и дейности, с които да се подкрепят конкретно хората с психични заболявания като една от най-уязвимите групи лица. Сред тях са дейности за предоставяне на подкрепящи услуги в общността и домашна среда, както и здравно-социални услуги. Подкрепящите услуги в общността са дневни центрове за лица с увреждания, дневни

центрове за лица с различни форми на деменция и центрове за социална рехабилитация и интеграция за лица с психични разстройства и за лица с умствена изостаналост. Центровете за социална рехабилитация и интеграция ще осигуряват почасови услуги, рехабилитация, трудотерапия, трудово наставничество, консултиране, информирание и подкрепа, включително и на хората, полагащи грижи за лицата от целевите групи, мобилна работа, както и съответните профилирани дейности за подкрепа на лица с психични разстройства и лица с умствена изостаналост. За екипите на услугите ще се осигурят обучения и супервизия.

В изпълнение на Плана, на 22.02.2018 г. Междуведомствената работна група за управление и координация на процеса на деинституционализация на грижата за възрастните хора и хората с увреждания (създадена със Заповед № Р-22 от 08.02.2018 г. на министър-председателя на Република България) прие предложение за закриване на 10 специализирани институции и одобри Картата на услугите за подкрепа в общността и Картата на резидентните услуги, в които са определени общините, където ще бъдат създадени новите услуги. При разработването на картите са спазени следните принципи за приоритетност:

- Новите резидентни услуги (Център за грижа за лица с психични разстройства и Център за грижа за лица с умствена изостаналост) се разкриват на територията на общината, в която се закрива специализираната институция, като е допустимо откриването на повече от една резидентна услуга в съответната община или в съседна на нея;
- Наличност на Държавна психиатрична болница и/или Център за психично здраве на територията на общината или в близост до нея, брой население на общината, както и желаещи за настаняване лица с психични разстройства и с умствена изостаналост в социалните услуги Център за грижа за лица с психични разстройства и Център за грижа за лица с умствена изостаналост;
- Социалната услуга Център за социална рехабилитация и интеграция за лица с психични разстройства и за лица с умствена изостаналост е съпътстваща подкрепяща услуга на новоразкритите центрове за грижа за лица с психични разстройства и за лица с умствена изостаналост и се разкрива в общината, на чиято територия се закрива специализирана институция.

Картата на резидентните услуги включва 68 социални услуги за 1 020 потребители в 27 общини, както следва:

- 30 Центъра за грижа за лица с психични разстройства, с общ капацитет 450 места;
- 22 Центъра за грижа за лица с умствена изостаналост, с общ капацитет 330 места;
- 7 Центъра за грижа за лица с различни форми на деменция, с общ капацитет 105 места;
- 9 Центъра за грижа за възрастни хора в невъзможност за самообслужване, с общ капацитет 135 места.

Картата на услугите за подкрепа в общността включва 32 нови социални услуги за минимум 1 120 потребители в 22 общини, както следва:

- 10 Центъра за социална рехабилитация и интеграция за лица с психични разстройства и за лица с умствена изостаналост, с общ капацитет минимум 400 места;
- 16 Дневни центъра за лица с увреждания и техните семейства, включително с тежки множествени увреждания, с общ капацитет минимум 480 места;
- 6 Дневни центъра за подкрепа на лица с различни форми на деменция и техните семейства, с общ капацитет минимум 240 места.

Реализирането на Плана се финансира от държавния бюджет и двете оперативни програми – „Развитие на човешките ресурси“ 2014-2020 г. и „Региони в растеж“ 2014-2020 г., като част от дейностите вече се изпълняват. Важно е да се отбележи, че разработването на мерките и дейностите по Плана се осъществи с участието и в партньорство със заинтересованите страни, сред които е и Министерството на здравеопазването. Предвижда се на предстоящото заседание през м. ноември 2018 г. на Комитета за наблюдение на Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ 2014-2020 г. да бъдат представени за одобрение следните операции:

- Компонент 2 на Операция 1 от Плана за действие – операцията е в контекста на цялостния процес за създаване на възможност за независим живот на възрастните хора и хората с увреждания чрез предоставяне на качествени, достъпни и ефективни междусекторни услуги за дългосрочна грижа, съобразени с реалните потребности на хората в общността. Очаква се по процедурата да бъдат открити 6 Дневни центъра за подкрепа на лица с различни форми на деменция и техните семейства и 68 Центъра за грижа за хора с увреждания и възрастни хора (за лица с психични разстройства, лица с умствена изостаналост, лица с различни форми на деменция и възрастни хора в невъзможност за самообслужване). Прогнозната стойност на бюджета е до 14 млн. лв., като се очаква около 1 260 лица да се възползват от дейностите по операцията;
- Операция „Подкрепа за лицата с увреждания – нов прием“ с прогнозен бюджет 10 млн. лв. Целта на операцията е да се осигури качествена грижа за лицата с тежки увреждания чрез създаване на още 10 Центъра за комплексна подкрепа на лица с увреждания, вкл. с тежки множествени увреждания и техните семейства. Очаква се около 900 лица да се възползват от дейностите по операцията;
- Операция 5 с бюджет 7 млн. лв. – създаване на Центрове за социална рехабилитация и интеграция за лица с психични разстройства и за лица с умствена изостаналост. Чрез тези услуги се цели развиване на потенциала на лицата с умствена изостаналост чрез изграждане на трудови и социални умения. Ще бъде предоставена психо-социална рехабилитация за хора с психични разстройства, като се очаква около 800 лица да се възползват от дейностите по операцията;
- Операция 7 с бюджет 3 млн. лв. – развитие и апробиране на социални предприятия чрез осигуряване на ресурси и финансиране на социални услуги, насочени към лицата с психични разстройства и умствена изостаналост, които имат нужда от подкрепа за самостоятелен живот. По схемата ще бъде и допустимо адаптирането на работното място, в случай че потребностите на включените лица с психични разстройства и умствена изостаналост го изискват. Очаква се не по-малко от 150 лица да се възползват от дейностите по операцията;
- Операция 8 с бюджет 2 млн. лв. – подкрепа и социално включване на лицата с психични разстройства и умствена изостаналост, ползващи резидентна грижа в специализираните институции чрез реализиране на мерки в посока формиране на умения за самостоятелност личностно развитие и др. с помощта на неправителствени организации и доставчици на социални услуги.

Важно е да се отбележи, че през последните години в България бяха предприети редица мерки за подобряване на качеството на живот на хората с психична болест. Акцентирайки върху прехода от институционални грижи към услуги, предоставяни в

общността, само за периода от началото на 2018 г. до края на м. септември 2018 г. са открити 5 Центъра за настаняване от семеен тип за пълнолетни лица с психични разстройства, с общ капацитет 64 места. Хората с психични разстройства могат да получат подкрепа и в Центровете за социална рехабилитация и интеграция, както и в Дневните центрове за пълнолетни лица с увреждания, в които се предоставя специализирана грижа, насочена към техните специфични потребности. От началото на 2018 г. до края на месец септември са открити 8 Центъра за социална рехабилитация и интеграция, с общ капацитет 230 места и 5 Дневни центъра за пълнолетни лица с увреждания, с общ капацитет 117 места.

Обръщаме внимание, че социалните услуги в България са децентрализирани и се управляват от кметовете на общини. На общините е дадено и правото да инициират откриването на нови социални услуги в съответствие с националните приоритети и да ги развиват с оглед потребностите на хората в местната общност. Социалните услуги, които са делегирани от държавата дейности, се откриват или закриват от изпълнителния директор на Агенцията за социално подпомагане, но задължително условие е наличието на решение на съответния общински съвет. Процедурата е регламентирана в Правилника за прилагане на Закона за социално подпомагане.

12.10.2018

ВЯРНО С ЕЛЕКТРОННО
ПОДПИСАНИЯ ОРИГИНАЛ

X

БИСЕР ПЕТКОВ

Министър на труда и социалната политика

Signed by: Biser Hristov Petkov

